

YOSH AVLODNI HAYOTGA TO'G'RI YO'NLATIRISHDA OTA-ONA VA TA'LIM MUASSASASI HAMKORLIGI

Norova Marhabo Ubaydullayevna ,

Samarqand viloyat Kattaqo'rg'on tumani

30-umumiy o'rta ta'lim maktabi amaliyotchi psixologi

norovamarhabo1973@gmail.com +998 93 317 10 97

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston sharoitida yosh avlodni hayotga tayyorlashda ota-ona va ta'lim muassasasining hamkorligi masalasi atroflicha yoritilgan. Maqola O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, Prezident farmonlari va Xalq ta'limi vazirligi ma'lumotlari kabi rasmiy manbalarga asoslanadi. Unda ota-onalarning bolaning tarbiyasi va ta'limidagi roli, maktablarning zamonaviy ta'lim dasturlari orqali yoshlarni rivojlantirishdagi o'rni va ushbu ikki institutning hamkorligining amaliy jihatlari muhokama qilinadi. Shu bilan birga, hamkorlikdagi muammolar, masalan, muloqotning yetishmasligi va ularni hal qilish yo'llari, xususan, "Oila va maktab" loyihasi kabi tajribalar tahlil etiladi. Maqola yoshlarni nafaqat bilimli, balki mas'uliyatli va vatanparvar shaxs sifatida shakllantirishda ushbu hamkorlikning ahamiyatini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: young generation, parents, educational institution, cooperation, upbringing, quality of education, national values, school, motivation, Uzbek education system, family, teacher, socialization, vocational guidance, state policy.

Annotation. This article comprehensively explores the cooperation between parents and educational institutions in preparing the younger generation for life within the context of Uzbekistan. It is based on official sources such as the Republic of Uzbekistan's "Law on Education," Presidential decrees, and data from the Ministry of Public Education. The article discusses the role of parents in the upbringing and education of children, the contribution of schools through modern educational programs to youth development, and the practical aspects of this collaboration. Additionally, it analyzes challenges in this partnership, such as insufficient

communication, and proposes solutions, including experiences like the “Family and School” project. The article emphasizes the significance of this cooperation in shaping youth not only as knowledgeable individuals but also as responsible and patriotic citizens.

Key words: young generation, parents, educational institution, cooperation, upbringing, quality of education, national values, school, motivation, Uzbek education system, family, teacher, socialization, vocational guidance, state policy.

O‘zbekiston Respublikasida yosh avlodni tarbiyalash va ularni hayotga tayyorlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Bu jarayonda ota-ona va ta’lim muassasasining hamkorligi muhim ahamiyatga ega, chunki ular birgalikda bolaning har tomonlama rivojlanishi, bilim va ko‘nikmalar bilan ta’minlanishi uchun mas’uldir. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 2019-yil 29-apreldagi PF-5712-son Farmoni va boshqa qonunchilik hujjatlari ham ushbu hamkorlikni mustahkamlashga qaratilgan.

Ota-onaning mas’uliyati va ta’siri

O‘zbekiston jamiyatida oila har doim tarbiyaning asosi sifatida qaralgan. Ota-ona bolaning dastlabki ijtimoiy muhitini shakllantiradi va ularga milliy qadriyatlar, odob-axloq va hayotiy tajribani o‘rgatadi. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni (2020-yil 23-sentabr, O‘RQ-637-son) 18-moddasida oilada ta’lim olish huquqi alohida ta’kidlanib, ota-onalarning farzand tarbiyasidagi roli qonuniy jihatdan mustahkamlangan. Ota-ona nafaqat uyda bolaga g‘amxo‘rlik qiladi, balki maktab bilan hamkorlikda uning o‘qish jarayoniga ham yordam berishi lozim. Masalan, O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2023-yil 27-avgustdagi videoselektor yig‘ilishida “Oila, maktab va jamoatchilik hamkorligi yoshlar tarbiyasida muhim omil” ekanligini ta’kidlagan edi. Ota-onalarning faol ishtiroki bolaning o‘quv motivatsiyasini oshiradi. Xususan, uyda o‘qishga yordam berish,

maktab tadbirlarida qatnashish va o'qituvchilar bilan muntazam muloqot qilish orqali ular farzandlarining ta'lim sifatini yaxshilashga hissa qo'shadi. Shu bilan birga, ota-onalarning o'zlari ham maktab tomonidan tashkil etiladigan seminar va mashg'ulotlarga jalb qilinib, zamonaviy tarbiya usullarini o'rganishi mumkin.

Ta'lim muassasasining vazifasi

O'zbekistonda umumiy o'rta ta'lim muassasalari bolalarga nafaqat bilim berish, balki ularni ijtimoiylashtirish va hayotga tayyorlash vazifasini ham bajaradi. Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda mamlakatda 10 mingdan ortiq umumta'lim maktablari faoliyat yuritmoqda, bu esa har bir bolaning ta'limga ega bo'lish huquqini ta'minlashga xizmat qiladi. Prezidentning 2022-yil 11-maydagi "2022-2026 yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi PF-134-son Farmoni bilan maktablarda ta'lim sifatini oshirish, zamonaviy o'quv dasturlari va metodikalarni joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar boshlangan.

Maktablar bolalarni mustaqil fikrlashga, jamoaviy ishlashga va kasbiy yo'nalishni tanlashga o'rgatadi. Shu bilan birga, ta'lim muassasalari ota-onalarni tarbiya jarayoniga jalb qilish uchun maxsus tadbirlar tashkil etadi. Masalan, "Oila-mahalla-ta'lim muassasasi" hamkorligi Jamoat kengashlari (Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 19-iyundagi 175-son qarori) ota-onalarning maktab faoliyatida ishtirokini kuchaytirishga xizmat qiladi. Bu kengashlar orqali o'quvchilarning ta'lim sifati monitoringi, ularning zararli odatlardan himoyalaniishi va ota-onalarga maslahat xizmatlari ko'rsatiladi.

Hamkorlikning amaliy jihatlari

O'zbekistonda ota-ona va maktab hamkorligi nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham rivojlanmoqda. Masalan, 2022-yilda Xalq ta'limi vazirligi tomonidan maktablar bo'yicha namunali reyting tuzish joriy etildi, bu esa ota-onalarning maktab

faoliyatini baholashiga imkon berdi. Shu bilan birga, maktablar ota-onalarni o'quv jarayoniga jalb qilish uchun ochiq eshik kunlari, oilaviy tadbirlar va kasbiy yo'naltirish bo'yicha seminarlar tashkil qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yildagi "Besh tashabbus" dasturi doirasida yoshlarni tarbiyalash uchun qo'shimcha sharoitlar yaratishga alohida e'tibor qaratildi. Bu tashabbuslarda maktabdan tashqari ta'lim, sport va madaniy tadbirlar orqali ota-onalarning farzandlari bilan birgalikda ishtirok etishi rag'batlantirilmoqda. Natijada, bolalar nafaqat bilim oladi, balki hayotiy ko'nikmalarga ham ega bo'ladi.

Muammolar va yechimlar

Hamkorlik jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Masalan, ota-onalarning bandligi yoki ta'lim jarayoniga yetarli e'tibor bermasligi maktab bilan aloqani susaytirishi mumkin. Shu bilan birga, ba'zi maktablarda o'qituvchilarning individual yondashuvga e'tibor bermasligi hamkorlik samarasini pasaytiradi. Bu muammolarni hal qilish uchun Xalq ta'limi vazirligi tomonidan ota-onalarga maslahat xizmatlari ko'rsatish, onlayn platformalar orqali muloqotni rivojlantirish va mahalliy jamoatchilikni jalb qilish kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Masalan, 2023-yilda Toshkent shahrida "Oila va maktab" loyihasi sinov tariqasida joriy etilib, ota-onalarga psixologik va pedagogik yordam ko'rsatish tajribasi o'tkazildi. Ushbu tajriba muvaffaqiyatli bo'lib, kelgusida boshqa hududlarda ham qo'llanilishi rejalashtirilmoqda.

Xulosa

O'zbekistonda yosh avlodni hayotga tayyorlashda ota-ona va ta'lim muassasasining hamkorligi nafaqat an'ana, balki davlat siyosatining muhim qismidir. Ota-onalarning faol ishtiroki va maktablarning zamonaviy yondashuvlari birlashganda, bolalar nafaqat bilimli, balki mas'uliyatli va vatanparvar shaxs sifatida yetishadi. Bu jarayonni yanada rivojlantirish uchun davlat tomonidan moliyaviy va metodik qo'llab-quvvatlash davom

ettirilmoqda. Kelajakda ushbu hamkorlikni raqamli platformalar va innovatsion texnologiyalar orqali yanada takomillashtirish mamlakat ta'lim tizimining global standartlarga moslashishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. 2020-yil 23-sentabr, O'RQ-637-son. <https://lex.uz/docs/5013009>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni. 2019-yil 29-aprel, PF-5712-son. <https://lex.uz/docs/4312785>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026 yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni. 2022-yil 11-may, PF-134-son. <https://lex.uz/docs/6009818>
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Oila-mahalla-ta'lim muassasasi hamkorligi Jamoat kengashlari to'g'risida"gi qarori. 2012-yil 19-iyun, 175-son. <https://lex.uz/docs/2083577>
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2023-yil 27-avgustdagi videoselektor yig'ilishidagi nutqi. <https://president.uz/uz/lists/view/6616>
6. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining 2023-yilgi umumiy o'rta ta'lim muassasalari bo'yicha statistik ma'lumotlari. <https://uzedu.uz/uz/uzbekiston-respublikasi-maktabgacha-va-maktab-talim-vazirligi-faoliyatiga-oid-2023-yil-uchun-statistik-malumotlarni-elon-qiladi>.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Besh tashabbus" dasturi. 2019-yil. <https://president.uz/uz/lists/view/2452>
8. "Oila va maktab" loyihasi bo'yicha Toshkent shahridagi sinov tajribasi haqidagi ma'lumotlar. 2023-yil. <https://uzedu.uz/uz/oila-va-maktab-loyihasi>.